
[Ylemmän nilkkanivelen tekonivel](#)

Leikkauksen syy ja tavoite

Nilkan tekonivelleikkaus tehdään, jos potilaan ylempi nilkkanivel on pahasti syöpynyt nivelreuman takia ja se on kivulias ja liikerajoitteinen. Leikkauksessa tuhoutunut nivel korvataan keinotekoisella nivellellä. Nilkan tekonivelleikkaus on niin suuri toimenpide, että leikkauksekelpoisuus määritellään etukäteen joko poliklinikalla tai sairaalassa. Leikkauksekelpoisuuteen vaikuttavat muun muassa sydämen, keuhkojen ja munuaisten kunto, alaraajan verenkierto, nilkan virheasento ja lihasten toiminta. Tekonivelleikkaukseen tultaessa ei saa olla märkäisiä tulehduksia (esimerkiksi suun tulehduksia). Leikkauksen onnistumista edistää se, että nilkkaniveltä liikuttavat lihakset toimivat hyvin.

Leikkauksen kulku

Potilaan oma toive ja yleiskunto ratkaisevat, käytetäänkö leikkauksessa nukutusta vai lannepuudutusta. Leikkauksessa potilas on selkäasennossa. Leikkauksessa poistetaan tuhoutuneet nivelpinnat ja ne korvataan metallisilla nivelkomponenteilla ja liukuvalla muoviosalla.

Leikkauksen jälkihoito

Leikkauksen jälkeen raajaan asetetaan pehmustettu saapaslasta. Jalka tuetaan kiilatyynyillä yläasentoon, mikä ehkäisee jalan turpoamista ja kipua. Jalkojen nostelu ja varpaiden liikuttelu parantaa verenkiertoa. Harjoittelun voi aloittaa, kun puudutus on haihtunut. Turvotuksen salliessa jalkaan asetetaan lasikuitukipsisaapas. Ompeleet poistetaan yleensä kahden viikon kuluttua leikkauksesta. Siihen saakka jalalle on sallittu hipaisuvaraus. Uudella kipsisaappaalla varaus lisätään puolipainoon ja kontrolli röntgenkuvat ja kipsin poisto 4 viikkoa leikkauksesta. Nilkan aktiivisen kuntouttamisen voi aloittaa kävelyllä ja koordinaatio-liike- ja lihasharjoitteilla. Leikkauksesta toipuu kahdessa kolmessa kuukaudessa. Nivelen toiminta on parhaimmillaan vasta 8–12 kuukauden kuluttua leikkauksesta.

Leikkauksen jälkeen huomioitavaa

Onnistunut nilkan tekonivelleikkaus auttaa kipuihin ja antaa kohtalaisesti liikkuvan nivelen. Nilkka saattaa turvota rasituksessa, joten tarpeetonta tekonivelen rasitusta on syytä välttää. Kuntoilulajeiksi kannattaa valita juoksun ja hyppelyn sijaan esimerkiksi kävely, pyöräily, uinti ja hiihto.

Tulokset

Jopa 90 prosentilla potilaista tekonivelen pysyvyys on ollut kymmenen vuotta. Tekonivelleikkauksen tulokset pienillä aineistoilla ovat paremmat kuin luudutuksen. Tutkimuksissa nilkan kokoproteesi lievittää paremmin kipua, parantaa toimintaa sekä vähentää infektioita. Vakavin riski liittyy märkäiseen tulehdukseen, minkä vuoksi tekonivel joudutaan yleensä poistamaan. Joissakin

tapauksissa voidaan asentaa uusi tekonivel. Useimmiten potilaalle tehdään kuitenkin nilkan jäykistysleikkaus. On myös muistettava, että tekonivelkin kuluu, ja kulumisjäte voi aiheuttaa luun syöpymisreaktion. Tämän seurauksena nivelkiinnitys irtoaa, ja tekonivel tai sen osa joudutaan vaihtamaan. Joskus tehdään nilkan jäykistysleikkaus.